

KLAGANDE

Attendo Individ och familj AB, 556477-8958
c/o Attendo Care AB
Vendevägen 85 B
182 91 Danderyd

Ombud: Advokat Tomas Kjellgren och
jur. kand. Sven Vaxenbäck
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

KONKURRENSVERKET	
2012 -05- 1 4	
Avd	
Dnr	
Doss	Aktbil

MOTPART

Göteborgs Stads Upphandlings AB
Stora Badhusgatan 6
411 21 Göteborg

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 27 juni 2011 i mål nr 1598-11,
se bilaga A

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår begäran om att hämta in yttrande från Socialstyrelsen.

Kammarrätten avslår överklagandet.

Kammarrättens interimistiska beslut den 5 juli 2011 upphör därmed att gälla.

YRKANDEN M.M.

Attendo Individ och familj AB (Attendo) vidhåller sin i förvaltningsrätten förda talan. Bolaget hemställer att kammarrätten bereder Socialstyrelsen möjlighet att i yttrande utveckla sin uppfattning om vilken typ av familjehemsvård myndigheten bedömer vara tillståndspliktig.

Göteborgs stads Upphandlings AB (Upphandlingsbolaget) anser att kammarrätten ska avslå överklagandet.

Kammarrätten har den 5 juli 2011 beslutat att Upphandlingsbolaget inte får ingå avtal i den i målet aktuella delen av upphandlingen innan något annat har bestämts.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Attendo har åberopat ett beslut av Socialstyrelsen den 17 december 2010, dnr 6.3.1-28743/2010, som bevis på att upphandlingens tjänstekategori F, konsulentstödd familjehemsvård, är en inte tillståndspliktig verksamhet. Socialstyrelsen har i beslutet ingående redovisat förutsättningarna för sin prövning. Det ankommer inte på Socialstyrelsen att göra en bedömning utöver vad Attendo begärt i samband med tillståndsansökan. Det finns därför inte anledning att begära något yttrande från Socialstyrelsen.

Kammarrätten finner inte att Attendo genom det åberopade beslutet visat att Socialstyrelsen bedömt en sådan verksamhet som efterfrågats av Upphandlingsbolaget. Den verksamhet som prövats - och som Attendo beskrivit som den som bolaget tillhandahåller - är inte så omfattande och ingripande som upphandlingen avser och som får anses krävas med utgångspunkt i de under B-E angivna klientkategorierna. Då Attendo inte uppfyllt kravet på tillstånd har Upphandlingsbolaget haft grund att bortse från dess anbud. Överklagandet ska således avslås.

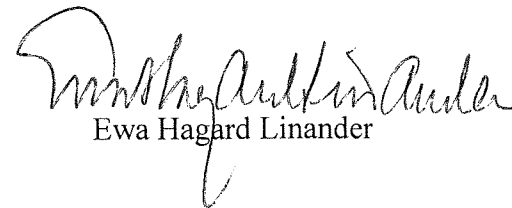
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Per Ove Svensson

Ann-Marie Holmstedt
referent

Ewa Hagard Linander

UPPLYSNING

Möjligheten till domstolsprövning kan påverkas av händelser som inträffar inom den i bilagan angivna överklagandetiden tre veckor, se 16 kap. LOU.

SÖKANDE

1. Attendo Individ och familj AB, 556477-8958
c/o Attendo Care AB
Vendevägen 85 B
182 91 Danderyd

Ombud: Advokat Tomas Kjellgren och jur.kand. Sven Vaxenbäck
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

2. Familjehemsstiftelsen, 867800-5763
Box 316
541 27 Skövde

Ombud: Anbudsjurist Erika Togö
Kindagatan 30
582 47 Linköping

3. Aleris Omsorg AB, 556334-1659
Norra Ågatan 26 C
431 35 Mölndal

MOTPART

Göteborgs Stad
Upphandlingsbolaget
Stora Badhusgatan 6
411 21 Göteborg

SAKEN

Överprövning enligt lag (2007:1091) om offentlig upphandling,
förkortad LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökningarna.

BAKGRUND

Göteborgs Stads Upphandlings AB (nedan Upphandlingsbolaget) har inbjudit till anbudsgivning gällande tillståndspliktig vård och behandling enligt 7 kap. 1 § socialtjänstlagen för unga, barnfamiljer och familjer som väntar barn, dnr 175/10 (upphandlingen). Attendo Individ och familj AB, Familjehemsstiftelsen och Aleris Omsorg AB har inkommit med anbud i upphandlingen. Upphandlingsbolaget har numera meddelat tilldelningsbeslut i aktuell upphandling där nämnda leverantörer inte har accepterats för aktuellt ramavtal.

YRKANDEN M.M.

Attendo (mål nr 1598-11)

Attendo Individ och familj AB (Attendo) yrkar att upphandlingen avseende tjänstekategori F, Konsulentstött familjehemsvård, ska göras om. Attendo anför bl.a. följande. Det uppställda kvalificeringskravet, som nu är föremål för överprövning, innebär att en leverantör som önskar lämna anbud på någon av upphandlingens tjänstekategorier måste ha tillstånd från Socialstyrelsen eller ett äldre tillstånd från Länsstyrelsen för att bedriva den verksamhet som avses i nämnd tjänstekategori. Med anledning av nämnda kvalificeringskrav har tillstånd för att driva verksamhet enligt definitionen av tjänstekategori F ansökts hos Socialstyrelsen. Socialstyrelsen har emellertid genom beslut den 17 december 2010 avslagit ansökan med motiveringen att verksamheten inte är tillståndspliktig. Av Socialstyrelsens beslut framgår att den ansökta vården avser kraftigt förstärkt familjehemsvård, som förutom placering i familjehem, även omfattar exempelvis att familjehemmen har daglig tillgång till familjehemskonsulter och att behandlingsteam bestående av psykolog, psykiatriker, psykoterapeut och professionella stödpersoner kan sättas ihop för att ge stöd/behandling till den enskilde. Detta innebär ett kraftigt utökat stöd jämfört med vanliga familjehem som

inte är tillståndspliktiga. Dessutom tjänstgör familjehemskonsulterna under dagtid men är genom ett jourssystem tillgängliga för familjehemmen och klienterna dygnet runt per telefon. Socialstyrelsens bedömning är att den verksamhet som tillstånd har ansökts om inte är så omfattande eller ingripande att den utgör intrång i barnens eller vuxnas sfär, varför verksamheten inte omfattas av tillståndsplikt. Det framgår således av Socialstyrelsens beslut att det inte är möjligt att erhålla sådant tillstånd för "Konsulentstöd familjehemsvård". Den definition av aktuell tjänstekategori som Upphandlingsbolaget ställt upp i förfrågningsunderlaget anger emellertid inte vilka vårdinsatser som Upphandlingsbolaget vill att potentiella anbudsgivare ska erbjuda. Den verksamhet som Upphandlingsbolaget har beskrivit är dessutom inte av sådant slag att denna av Socialstyrelsen bedöms vara tillståndspliktig. Kammarrätten i Sundsvall prövade i dom den 4 oktober 2007, mål nr 1885-07, frågan om ett uppställt skall-krav på att anbudsgivaren skulle inneha tillstånd från Finansinspektionen att bedriva handel med finansiella instrument var proportionerligt. Enligt Finansinspektionen krävdes inte inspektionens tillstånd för den verksamhet som avsågs. Anbudsgivare hade därmed ingen möjlighet att varken söka och beviljas ett sådant tillstånd. Kammarrätten uttalade att upprätthållandet av ett sådant krav måste anses strida mot proportionalitetsprincipen. Därutöver finns det oklarheter i förfrågningsunderlaget rörande föremålet för upphandlingen. Såväl kvalificeringskravet som förfrågningsunderlaget strider mot principerna om likabehandling, transparens och proportionalitet.

Upphandlingsbolaget

Upphandlingsbolaget bestrider Attendos yrkande och anför i huvudsak följande. Det framgår tydligt av förfrågningsunderlaget att den tjänst som upphandlas för kategori F är tillståndspliktig. Detta då tjänsten innefattar omfattande vård- och behandlingsinsatser för barn och ungdomar. Attendo erbjuder en tjänst som innebär ett administrativt stöd till kommunerna genom att de gör utredningen av familjehemmet. Stöd kan även erbjudas till

familjehemsföräldrarna, t.ex. handledning och ibland någon stor eller liten behandlingsinsats för barnet eller den unge. Av Socialstyrelsens beslut framgår att Attendos vård- och behandlingsinsatser för barnet eller den unge har så liten omfattning (någon timme per vecka) att den inte kan anses som en tillståndspliktig vård- eller behandlingsinsats. Attendo vill således erbjuda andra tjänster än de som beställaren efterfrågar i denna upphandling. Det finns andra företag som har tillstånd för efterfrågad tjänst p.g.a. att de erbjudna behandlingsinsatserna har en sådan omfattning för barnet eller den unge att de är tillståndspliktiga. Vilka målgrupper/tjänstekategorier som ska ingå i ett ramavtal avgörs inte av de gemenskapsrättsliga principerna utan av de deltagande kommunerna i aktuell upphandling. Förfrågningsunderlaget är utformat på ett sådant sätt som varken träder de grundläggande EU-rättsliga principerna eller bestämmelserna i LOU förnär.

Familjehemsstiftelsen (mål nr 1650-11)

Familjehemsstiftelsen yrkar att upphandlingen avseende tjänstekategori F, Konsulentstödd familjehemsvård, ska göras om samt anför bl.a. följande. Såsom aktuell tjänstekategori har beskrivits i förfrågningsunderlaget, är den i dag inte tillståndspliktig enligt socialtjänstlagen. Socialstyrelsen har gjort bedömningen att de insatser som ingår i upphandlingens kategori F inte är tillståndspliktiga enligt lag och tillstånd meddelas därmed inte till någon sökande som endast bedriver konsulentstödd familjehemsvård. Vidare gör Socialstyrelsen bedömningen att konsulentstödd familjehemsvård inte är att anse som lika ingripande inslag av behandling såsom hem för vård och boende (HVB) som är en tillståndspliktig verksamhet. Det finns enligt Socialstyrelsen någon enstaka verksamhet som har tillstånd eftersom verksamheten då även bedriver behandling med egen personal. Det är dock få konsulentstödda verksamheter som har den typen av behandling. När ett flertal anbudsgivare under anbudstiden påpekade att tillstånd inte kan fås för dessa insatser, hänvisade Upphandlingsbolaget till att enstaka verksam-

heter har gamla tillstånd från länsstyrelser och att upphandlingen endast vänder sig till dessa verksamheter. Detta är diskriminerande eftersom kategori F inte endast innehåller insatser som är tillståndspliktiga. Enligt definitionen i målgruppsbilagan framgår inte heller att det i kategori F ska ingå någon behandling utöver normalt konsulentstöd till familjehemmet. De eventuella tillståndspliktiga insatserna i kategori F är tvärtom högst begränsade, vilket betyder att Upphandlingsbolaget till största del kommer att köpa icke-tillståndspliktiga insatser av de upphandlande verksamheterna med tillstånd. Kravet utesluter därmed på ett diskriminerande sätt de flesta potentiella leverantörerna på marknaden, som skulle kunna inge anbud och också leverera de aktuella tjänsterna, men som numera inte har möjlighet att få tillstånd. Upphandlingen strider även mot transparensprincipen, eftersom det är oklart vilka verksamheter som kan lämna anbud och vilka insatser som ska anses ingå i kategori F. Skall-kravet är i strid mot proportionalitetsprincipen, principen om likabehandling och transparensprincipen.

Upphandlingsbolaget

Upphandlingsbolaget bestrider Familjehemsstiftelsens yrkande samt anför de invändningar som tidigare har uppgetts avseende Attendos ansökan.

Aleris Omsorg AB (mål nr 4440-11)

Aleris Omsorg AB (Aleris) yrkar att upphandlingen avseende tjänstekategori G 1-4, Öppna insatser, ska göras om samt anför bl.a. följande. Anledningen till att Aleris uteslutits är att Aleris "ej har tillstånd för erbjuden verksamhet". Aleris verksamhet i Göteborg har tidigare innehaft tillstånd från Länsstyrelsen i Västra Götaland. Socialstyrelsen anser dock inte den aktuella verksamheten vara tillståndspliktig, varför ansökan avslogs. Upphandlingsbolaget kräver att anbudsgivare innehar tillstånd men Socialstyrelsen ger inte tillstånd för anbudsgivarnas verksamheter. I förfrågningsunderlaget har Upphandlingsbolaget inte uttryckligen angett att tillstånd krävs för verksamheter i just kategori G. Kravet på att anbudet ska innehålla till-

stånd anges endast i förfrågningsunderlaget generellt för samtliga kategorier i bilaga "krav på leverantörer". Det bakomliggande syftet med skallkravet torde vara att den verksamhet och insatser som Upphandlingsbolaget upphandlar kontrolleras av en myndighet med tillsynsplikt. Vid kontakt med Socialstyrelsen har framkommit att myndigheten fortfarande har tillsynsplikt för Aleris verksamhet. Det betyder att Upphandlingsbolagets syfte med kravet inte måste uppnås genom att kräva tillstånd, eftersom Socialstyrelsen utövar tillsyn även över verksamheter utan tillstånd. Till exempel kan två verksamheter utföra samma insats, men den ena verksamheten får inte tillstånd av Socialstyrelsen, medan den andra verksamheten har ett äldre intyg från Länsstyrelsen. Möjligheten att söka tillstånd kan alltså inte användas för att avgränsa vilka insatser, eller anbudsgivare, som ska omfattas respektive inte omfattas av upphandlingen. Aleris har erbjudit insatser i form av dagligt strukturerat program som beskrivits i anbudet och uppfyller därmed de uppställda kraven. Kravet är därmed inte proportionerligt. Upphandlingen strider även mot transparensprincipen och principen om likabehandling, eftersom det är oklart vilka verksamheter som kan lämna anbud och vilka insatser som ska anses ingå i kategori G.

Upphandlingsbolaget

Upphandlingsbolaget bestrider Aleris yrkande samt anför i huvudsak följande. Socialstyrelsens tillstånd innebär ingen "kvalitetscertifiering" av företaget. Det bakomliggande syftet med kravet är heller inte att de vård- och behandlingsinsatser som kommunerna köper ska kontrolleras av en myndighet med tillsynsplikt. Socialstyrelsen har tillsyn även över verksamheter som bedrivs utan tillstånd. Kravet på tillstånd för erbjuden verksamhet är istället en naturlig följd av att kommunerna vill köpa vård- och behandlingsinsatser av en viss omfattning. När vård- och behandlingsinsatser har en viss omfattning är det enligt Socialstyrelsen tillståndspliktig verksamhet. I tjänstekategorierna G 1-4 har kommunerna efterfrågat ett dagligt strukturerat program för ungdomar med psykosociala problem,

psykiatriska problem eller missbruksproblem. Aleris erbjuder inte ett dagligt strukturerat program genom att erbjuda träffar tre gånger per vecka mellan ungdom och coach i ett inledande skede och därefter två gånger per vecka. Det framgår av Socialstyrelsens avslagsbeslut den 22 december 2010 att om Aleris kan komma att erbjuda mer omfattande behandlingskontakter, eller mer omfattande vård för barn och ungdomar, krävs tillstånd för den nya verksamheten. Även om man bortser från kravet på tillstånd erbjuder inte Aleris den tjänst som önskas upphandlas.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 5 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i lagen och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Utredningen i målet

Förfrågningsunderlag i upphandlingen publicerades den 18 januari 2011. Av anbudsinbjudan s. 2 framgår följande.

2. Upphandlingen avser

Upphandlingen avser tillståndspliktig vård och behandling enligt 7 kap. 1 § socialtjänstlagen omfattande behandlingshem, utrednings- och akutplatser, institutioner samt Öppna insatser för barn, unga, barnfamiljer och familjer som väntar barn. Insatserna sker enligt socialtjänstlagen (SoL) och lag med särskilda bestämmelser om vård av barn och unga (LVU).

2.1. Omfattning

- Akut- och korttidsvård, med eller utan utredning
- HVB för längre tids behandling 7-12 år
- HVB för längre tids behandling 13-20 år
- Familjehemsliknande HVB för barn och ungdomar i åldrarna 7-20 år
- HVB för behandling av hela familjer med barn i åldrarna 0-16 år
- Konsulentstödd familjehemsvård
- Öppna insatser
- Vård och behandling med skola (barn och unga i grundskolan)

Se bilaga "Målgrupper" för mer info.

AVGRÄNSNINGAR:

Denna upphandling avser inte traditionella familjehem.

Av förfrågningsunderlaget "Målgrupper/tjänstekategorier, dnr 175/10" framgår följande.

F. Konsulentstödd familjehemsvård

En del av de barn och ungdomar som är aktuella för behandlingsinsatser bedöms behöva en mycket trygg och strukturerad miljö i en familj. Denna kategori är tänkt att fylla behovet av sådana platser. Barnen och ungdomarna kan placeras av alla de orsaker som beskrivits i kategori B, C, D och E. Konsulentstödd familjehemsvård är ett familjehem med kraftigt utökat stöd jämfört med vanliga familjehem och som har jour dygnet runt. De tar emot ett fåtal barn och ungdomar. Familjehemsföräldrarna får en regelbunden handledning som anpassas efter behov.

G. Öppna insatser

G.1 Dagligt program för barn/ungdomar upp till 20 år i ett pedagogiskt strukturerat program. Anpassas efter behovet hos barn/ungdomar som har stora problem med sina relationer till föräldrar, skola och övrig vuxenvärld. De flesta bedöms kunna bo kvar i sina familjer, men några bor i annat boende. Ungdomarna har oftast stora brister i sin skolgång och befinner sig i riskzonen för kriminalitet och missbruk. Förutom pedagogiskt program behöver ungdomarna stöd- och behandlingsinsatser för att kunna bygga upp och bevara relationer till jämnåriga och vuxna. Inte sällan finns behov av insatser för hela familjen. Det är viktigt att ha ett familjeperspektiv och att föräldrar och övrigt nätverk görs delaktiga i behandlingen. Leverantören ska även samarbeta med skolan och eventuellt lärlings/praktikföretag.

G.2 Dagligt program med socialpedagogiska insatser samt kvalificerade behandlingsinsatser. Anpassas efter behovet hos barn och ungdomar där psykosociala och psykiatriska problem är huvudorsak till insatsen. De flesta bedöms kunna bo kvar i sina familjer, men några bor i annat boende. För de flesta ungdomar krävs att behandlingsinsatserna till en del omfattar familj och övrigt nätverk för att goda behandlingsresultat skall kunna uppnås. Leverantören ska även samarbeta med skolan och eventuellt

lärlings/praktikföretag.

G.3 Dagligt program med socialpedagogiska insatser samt kvalificerade behandlingsinsatser. Anpassas efter behovet hos barn och ungdomar där missbruk är huvudorsak till placering. De flesta bedöms kunna bo kvar i sina familjer, men några bor i annat boende. För de flesta ungdomar krävs att behandlingsinsatserna till en del omfattar familj och övrigt nätverk för att goda behandlingsresultat skall kunna uppnås. Leverantören ska även samarbeta med skolan och eventuellt lärlings/praktikföretag.

G.4 Öppenvårdsinsatser som är beskrivna under G1-3 kan även innefatta att leverantören erbjuder ett boende där den unge/familjen stöttas när det gäller att klara ett eget boende i form av ADL-träning och träning av social förmåga.

Av "Kvalificeringskrav leverantörer" s. 1 framgår:

SOCIALSTYRELSENS TILLSTÅND:

Anbudsgivare ska ha tillstånd från Socialstyrelsen att bedriva den verksamhet som erbjuds i anbudet. – Bifoga kopia på ert tillstånd (äldre tillstånd kan vara från Länsstyrelsen).

Förvaltningsrättens bedömning

I aktuell upphandling har Attendo, Familjehemsstiftelsen och Aleris (bolagen) erbjudit vård- och behandlingsinsatser som av Socialstyrelsen inte bedömts vara tillståndspliktiga verksamheter, vilket är ett uppställt skallkrav. Bolagen anför att skallkravet är oproportionerligt eftersom de inte kan få tillstånd för deras verksamheter som de har utformat i enlighet med Upphandlingsbolagets uppställda krav. Upphandlingsbolaget i sin tur anför att upphandlingen avser endast tillståndspliktiga verksamheter enligt lag och att bolagens verksamheter inte erbjuder de omfattande och ingripande vård- och behandlingsinsatser upphandlingen avser avseende tjänstekategorier F och G 1-4.

En av huvudprinciperna enligt LOU är att anbud som inte uppfyller samtliga av förfrågningsunderlagets obligatoriska krav, s.k. skallkrav, inte ska beaktas vid utvärderingen. Krav som anges i förfrågningsunderlaget måste således vara uppfyllda för att den upphandlande myndigheten ska kunna pröva anbudet. Så länge bestämmelserna i LOU och tillämpliga unions-

rättsliga principer beaktas, är en upphandlande myndighet normalt oförhindrad att själv bestämma *vilka* typer av tjänster och - i förekommande fall - *hur* anbudsgivaren i sitt anbud ska visa att aktuella skall-krav är uppfyllda. Upphandlingsbolaget kan således ställa krav på att leverantörernas verksamheter ska vara tillståndspliktiga men frågan är därefter om detta skall-krav är proportionerligt.

Av EG-domstolens (numera EU-domstolen) praxis rörande proportionalitetsprincipen framgår att en bedömning ska göras i tre steg (se även RÅ 2010 ref.78). För det första ska en bedömning göras av om det uppställda kravet är en *lämplig* och *effektiv* åtgärd för att uppnå det eftersträvande syftet. Syftet med det ifrågasatta skall-kravet i förevarande fall är att tillstånd från Socialstyrelsen krävs enligt socialtjänstlagen för sådana omfattande vård- och behandlingsinsatser som köparna, dvs. kommunerna, vill upphandla i aktuell upphandling. Det uppställda kravet framstår således i praktiken som såväl lämpligt som effektivt för att uppnå det eftersträvade målet.

Det andra steget i bedömningen utgörs av en prövning av om åtgärden är *nödvändig* för att uppnå det eftersträvande syftet eller om det finns något *mindre ingripande alternativ*. Det är Socialstyrelsen som beviljar tillstånd samt utövar tillsyn över tillståndspliktiga verksamheter. Det är således Socialstyrelsen som gör bedömningen avseende omfattningen av respektive bolags sökta vård- och behandlingsinsatser och huruvida tillstånd krävs för den typen av verksamhet. Mot bakgrund av den kraftigt utökade familjehemsvården som Upphandlingsbolaget efterfrågar, som därmed utgör omfattande och ingripande insatser gentemot barn och unga, görs bedömningen att kravet om tillståndspliktig verksamhet är nödvändig i enlighet med socialtjänstlagen. Det är även ostridigt i målet att det finns en rad leverantörer som erbjuder den typen av tillståndspliktig verksamhet som Upp-

handlingsbolaget efterfrågar. Mot bakgrund av ovan finns heller inget mindre ingripande alternativ.

Det tredje steget omfattar en bedömning av att *de olägenheter* som kan drabba en leverantör inte ska vara *orimliga i förhållande till nyttan* för den upphandlande myndigheten. De negativa effekterna har inte visats så stora att kravet på erhållandet av tillstånd kan anses oproportionerligt eller överdrivet jämfört med det eftersträlvade syftet att kommunerna enligt lag ska tillhandahålla omfattande vård- och behandlingsinsatser för barn- och ungdomar.

Det uppställda skall-kravet på tillstånd kan sammanfattningsvis sägas ha ett berättigat samband med upphandlingen och stå i proportion till det behov av vård- och behandlingsinsatser som ska tillhandahållas av de kommuner som ska köpa tjänsterna.

Bolagen anför slutligen att skall-kravet strider mot både principen om likabehandling och transparensprincipen. Principen om likabehandling innebär att alla leverantörer ska ges så lika förutsättningar som möjligt. Alla måste t.ex. få den information som är av relevans för upphandlingen vid samma tillfälle. Transparensprincipen innebär att upphandlingprocessen ska kännetecknas av förutsebarhet och öppenhet. För att anbudsgivarna ska ges samma förutsättningar för anbudsgivning måste förfrågningsunderlaget vara klart och tydligt och innehålla samtliga kvalificeringskrav och sådana uteslutningsgrunder som inte framgår av lagen (se prop. 2006/07:128 s. 132f). Det framgår klart och entydigt av förfrågningsunderlaget, samt av de kompletterande svar som Upphandlingsbolaget har gett till bolagen under anbudstiden, att ett skall-krav är att den erbjudna verksamheten ska ha tillstånd från Socialstyrelsen. Det framgår även av förfrågningsunderlaget att de tjänster som ska upphandlas är av mer omfattande grad än den för icke tillståndspliktig verksamhet.

Sammanfattningsvis innebär det som bolagen anför att det inte finns förutsättningar för att besluta om ett ingripande enligt 16 kap. 5 § LOU. Ansökningarna om överprövning ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1B LOU)

Peter Kockum

Rådman

Föredragande har varit förvaltningsrättsnotarien Pegah Sheikhan.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1B LOU

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen fordras att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att talan prövas eller om det föreligger synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att grund för resning föreligger eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska undertecknas av klaganden eller dennes ombud och ges in i original samt innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, personnummer/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

